

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר

זה היום תחלת מעשיך – ה'תש"מ

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש



בלתי מוגה

יוצא לאור לראש השנה, היתש"פ



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

פתח דבר

לקראת ראש השנה הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה זה היום תחלת מעשיך כו' שנאמר בהתוועדות ליל ערב ראש השנה ה'תשמ"א, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום שלישי דסליחות, ה'תשע"ט,
צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

תוכן המאמר

„זה היום תחלת מעשיך .. כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב“ – שהטעם שר”ה, יום ברוא אדה”ר, נקרא „תחלת מעשיך“, הוא, לפי שכוונת הבריאה היא בשביל העבודה בתורה – „ישראל“, לי ראש, ומצוות – „יעקב“, לשון עקב, שקשורים עם דברים גשמיים דוקא.

והענין בזה – שגם כפי שהעולם נברא על מילואו, וביום ראשון, שהי’ הקב”ה יחיד בעולמו, הרי זה עדיין בגדר עולם ש„ברא אלקים“, ע”י הצמצום, שזוהי ירידה שלא בערך; ודוקא ע”י עבודת האדם נעשית פריצת כל הגדרים וההעלמות, עד להעלם הכי עליון, למעלה מהצמצום, ונעשית המשכת העצמות.

וטעם הדבר – לפי שישראל עלו במחשבה, ועד שמושרשים ומאוחדים בעצמותו ית’ – חלק מן העצם, וגם מצד הגוף הוא יציר כפיו של הקב”ה, כמו אדה”ר, ולכן אין דבר שיכול להסתיר ולהעלים עליו, וביכלתו להאיר את העולם – ע”י תומ”צ, „גר מצוה ותורה אור“, שגם הם קשורים עם העצמות – ולגלות בו (שעי”ז נעשה מציאות חדשה לגמרי) שכל מציאותו היא עצמות ומהות, אין עוד מלבדו.



בס"ד. כ"ט אלול ה'תש"מ, ערב ראש השנה ה'תשמ"א

(הנחה בלתי מוגה)

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון (וממשיך לאח"ז) כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב². וידוע בזה דיוקי רבותינו נשיאינו³ (וגם לפני⁴ כבר עמדו על זה במפרשי הש"ס⁵), איך אומרים (זה היום) תחלת מעשיך בנוגע לר"ה, שהוא יום הששי לששת ימי בראשית. ובפרט כפי שממשיך זכרון ליום ראשון, שבענין זה גופא מודגש שלפני "זה היום" ישנו "יום ראשון", וא"כ, איך אפשר לומר על זה היום שהוא תחלת מעשיך. גם צריך להבין מהו קשר ושיוכות הענינים דחק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב (ששייך לבניי) עם זה היום תחלת מעשיך (ששייך לבריאת העולמות), שנאמרו⁶ בענין והמשך אחד, שהטעם לכך שזה היום תחלת מעשיך הוא, כי (שזהו ענין של נתינת טעם) חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב.

ב) ויובן כללות נקודת הביאור בזה⁶, ע"פ פירוש רש"י בתחלת פירושו על התורה בנוגע למ"ש ביום ראשון של ברה"ע, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ⁷, שבראשית היינו ב' ראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית, ובשביל התורה שנקראת ראשית, היינו, שהטעם לבריאת העולם (את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותיהם⁸) הוא בשביל ישראל ובשביל התורה. וזהו גם מ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, בראתי בגימטריא תרי"ג¹⁰, היינו, שהכוונה בעשיית הארץ, שיש בה גם הפירוש מלשון ארציות וגשמיות, היא, לגלות מה שמרומז בה, שנקראת ארץ ע"ש שרצתה לעשות רצון קונה¹¹, וענין

(1) תהלים פא, ה.

(2) תפלת מוסף דר"ה.

(3) ראה לקו"ת נצבים מז, א ואילך. סה"מ

תרנ"ד ע' יג ואילך. המשך תרס"ו ע' כה.

סה"מ קונטרסים ח"ב שיח, ב. ועוד.

(4) ראה ר"ן וחדא"ג מהרש"א לר"ה טז,

א. וראה גם בחיי בראשית א, ב. פסיקתא

רבתי פרשה מז. פסיקתא דר"כ פסקא כג

(בחודש השביעי).

(5) ע"י "מסדרי התפלה" (ראה לקו"ת שם,

(ג).

(6) לכמה ענינים דלקמן — ראה גם

במאמר שלאח"ז (ד"ה זה היום דיום ב' דר"ה

תשמ"א (תו"מ סה"מ תשרי ע' כט ואילך)).

(7) בראשית א, א.

(8) פרש"י שם, יד. וראה גם אוה"ת

בראשית ח"ו תתרכ, סע"א.

(9) ישע"י מה, יב.

(10) ראה זח"א רה, ב וברמ"ז שם.

(11) ב"ר פ"ה, ח.

זה נעשה ע"י העבודה בקיום תרי"ג מצוות התורה. ועפ"ז מובן גם בנוגע לר"ה (זה היום) שנקרא תחלת מעשיך, כי בר"ה היתה בריאת אדה"ר, שתכלית בריאתו בשביל הענין דלעבדה ולשמרה¹², החל מאמירת הוי' מלך גאות לבש¹³, שעיי"ז עורר את הבריאה כולה לענין דבואו נשתתחה ונכרעה נברכה לפני הוי' עושנו¹⁴ (כמבואר בארוכה בפרקי דר"א¹⁵). ולכן נקרא תחלת מעשיך¹⁶, כיון שכל הענין דמעשיך — העשי' של הבריאה כולה, השמים והארץ וכל צבאם, שנקראת בשם מעשה של הקב"ה, לפי שדיבורו של הקב"ה (בעשרה מאמרות נברא העולם¹⁷) חשיב מעשה¹⁸ — הי' בשביל עבודת אדה"ר (ע"ד שכל הבריאה היא בשביל ישראל ובשביל התורה). וזהו גם הקשר עם מ"ש חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, שעז"נ כי, שחק לישראל גוי' הוא נתינת טעם על זה היום תחלת מעשיך, כיון שתכלית הבריאה (תחלת מעשיך) הו"ע ישראל ויעקב (חק לישראל גוי' משפט גוי' יעקב), שהם ב' דרגות בכללות עבודת בני"י בקיום התומ"צ (ב' ראשית, תורה וישראל), תורה ומצוות¹⁹, כי, ישראל, מלשון לי ראשו²⁰, מורה על ההתקשרות עם התורה שענינה בראש, הבנה והשגה, ויעקב, מלשון (ב)עקב²¹, מורה על ענין המצוות שקשורים דוקא עם דברים גשמיים ומדידות והגבלות גשמיות. ועד שע"י עבודת בני"י נעשה עילוי בכל הבריאה, כדאייתא במדרש²² שאלה תולדות, מלא כתיב, נאמר ב"פ, פעם הא' בשעת הבריאה, כמ"ש²³ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, שכבר אז הי' העולם על מילואו²⁴, ופעם הב' לעתיד לבוא, לאחר מעשינו ועבודתינו במשך שית אלפי שני דהוה עלמא, כמ"ש²⁵ ואלה תולדות פרץ, שאז יהי' הענין דתולדות מלא באופן נעלה יותר מאשר בהתחלת הבריאה²⁶, כיון שיהי' באופן של פרץ, שפורץ כל הגדרים וכל המדידות והגבלות והעלמות והסתרים, ונמשך למטה בפועל והיתה להוי' המלוכה²⁷,

20 שער הפסוקים להאריז"ל וישלח לב, כט. פרי עץ חיים שער הלולב פ"א. לקו"ת שלח מח, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ טו, ב — בשם הזהר.
21 תולדות כה, כו.
22 ב"ר פי"ב, ו. שמור"ר פ"ל, ג.
23 בראשית ב, ד.
24 ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.
25 רות ד, יח.
26 ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' קנה. תש"ד ס"ע 74 ואילך.
27 עובדי' א, כא.

12 בראשית ב, טו. וראה תיב"ע עה"פ.
זהר ח"א כז, א. ח"ב קסה, ב.
13 תהלים צג, א.
14 שם צה, ו.
15 פי"א. וראה גם תנחומא פקודי ג בסופו.
זהר ח"א רכא, ב. ח"ג קז, ב. תקו"ז תנ"ו.
16 "דפי" תחלת מעשיך הוא עיקר ותכלית המכוון" (סה"מ עטר"ת ע' ח).
17 אבות רפ"ה.
18 ראה ב"ר פמ"ד, כב. אוה"ת שמות ח"ז ס"ע ב'תשב ואילך.
19 ראה סה"מ שם ע' טו.

לקרוא כולם בשם הוי' לעבדו שכם אחד²⁸ — כמבואר בכ"מ שענין זה בא לאחרי ההקדמה שהקב"ה הוא מלך ישראל²⁹ (עיי"ז שתמליכוני עליכם³⁰), ואז נעשה גם מלך על כל הארץ³¹, ועד שידע כל פעול כי אתה פעלתו³², כמבואר בסידור הארז"ל³³ שקאי על עולם העשי', עד לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה הימנו, שגם שם ידע כל פעול כי אתה פעלתו (לאחרי מה שנפעל בעולם היצירה שלמעלה מזה, ובעולם הבריאה שלמעלה משניהם, שעליהם קאי ב' הלשונות שלפנ"ז³⁴).

ג) **ולבאר** יותר מעלת בני", הנה על זה מקדימים במאמרי חסידות לבאר גודל העילוי שהי' בהתחלת הבריאה, שעז"צ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, שעפ"ז יובן גודל מעלת בני", שע"י עבודתם פועלים עילוי גדול יותר כו'.

והענין בזה, דהנה, מ"ש (אלה תולדות השמים והארץ) בהבראם, מורה על הבריאה מאין ליש, שענין זה הי' (לא ביום ששי למע"ב, אלא) דוקא ביום ראשון, שבו נאמר⁷ בראשית ברא, שמורה על בריאה מאין ליש (כמ"ש הרמב"ן⁷ ובכ"מ), וכולל כל הבריאה כולה, את השמים ואת הארץ, שמים וארץ וכל צבאם, ולמעלה מזה (כמובן ממדרשי חז"ל בכ"מ ועוד יותר בספרי קבלה, שכולל) גם השמים העליונים, עד לשמים הכי עליונים שעליהם נאמר³⁵ הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, שזה כולל את כל סדר ההשתלשלות, גם עולם האצילות, ועד לבי"ע הכלליים. וענין זה מודגש יותר ע"פ המבואר בזהר³⁶ שמ"ש בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, רומז על כל עשר הספירות, שגם הם נעשו לאחרי שבראשית ברא גו', לאחרי הצמצום, שלאח"ז הי' הענין דברא, מאין ליש, ורק אז היתה השתלשלות עשר הספירות, שהרי עד שלא נברא העולם (וגם עד שלא נאצל העולם, כדאיתא בקבלה³⁷) הי' הוא ושמו בלבד³⁸, היינו, ששמו הי' באופן דבלבד³⁹, ורק אחרי שברא,

28) צפני' ג, ט. הבריאה.
 29) ישעי' מד, ו. תפלת מוסף דר"ה. מלכ"ס א, ח, כז.
 30) ר"ה טז, א. לר, ב. (36) ח"א רנו, ב. וראה אוה"ת בראשית תפז, סע"ב ואילך. סה"מ תרנ"א ע' פט ואילך.
 31) נוסח תפלת העמידה דר"ה; קידוש (37) עבוה"ק ח"א פ"ב. וראה סה"מ וברכת ההפטרה.
 32) תפלת העמידה דר"ה. תרמ"ד ע' שמו ואילך.
 33) במקומו. וראה לקו"ת שלח מז, א. (38) פרקי דר"א פ"ג.
 34) "ויבין כל יצור" — בעולם היצירה, (39) ראה ספר הערכים חב"ד ח"ד ע' ויאמר כל אשר נשמה באפו" — בעולם תמב; ריש ע' תמו.

לאחרי הצמצום, הי' סדר ההשתלשלות של עשר הספירות, עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר⁴⁰. ונוסף לזה הי' ביום הראשון גם הענין דויאמר אלקים יהי אור ויהי אור⁴¹, אשר, ע"פ המבואר במדרשי חז"ל בארוכה (ועאכו"כ כפי שמבואר בקבלה) גודל העילוי שבזה⁴², שזהו אור שרואים בו מסוף העולם ועד סופו⁴³, ועד שלא הי' העולם ראוי להשתמש בו, והבדילו לעצמו⁴⁴, הרי זה לכאורה עילוי שאין (ולא שייך) למעלה מזה. והרי כללות סדר ההשתלשלות וכללות העולמות כפי שהי' ביום ראשון [לפני הענין הידוע שגרם כל הענינים הבלתי רצויים כו', שזה הי' רק בסופו של יום הששי⁴⁵, ולא בימים שלפנ"ז, ואפילו לא ביום ששי עצמו, לפני שאדם עלי' בראתין], הי' בתכלית העילוי, שכל העולם כולו, ועאכו"כ גן עדן שבעולם, הי' אז על מילואו, ובאופן שעיקר שכינה בתחתונים היתה⁴⁶, דוקא בעוה"ז התחתון, שבו גופא הרי זה גן עדן. ועד כדי כך גדלה מעלת הבריאה ביום ראשון, שנקרא בכתוב (לא יום ראשון, אלא) יום אחד⁴⁷, כדאיתא במדרש⁴⁸ שזהו לפי שבו הי' הקב"ה יחידי בעולמו, שלא הי' בעולמו אלא הוא (כפי שהקב"ה הוא באופן דאחד ויחיד).

אמנם למרות גודל מעלת יום ראשון, הנה דוקא יום הששי (זה היום) נקרא תחלת מעשיך, היינו, שכל הענינים שהיו ביום ראשון באופן של בריאה ואח"כ ניתוספה בהם שלימות יותר במשך ששת ימי בראשית, הנה ה"תחילה" בזה (תחלת מעשיך), היינו, העיקר והמטרה והתכלית⁴⁶ עד לתכלית השלימות, הרי זה דוקא ביום הששי של מע"ב, וביום הששי גופא, כשנברא אדה"ר, ועד"ז בכל שנה ושנה, ביום ר"ה. וטעם הדבר, כי, גם כאשר העולם (כולל גם הג"ע כו') הוא על מילואו, וכפי שהקב"ה הוא יחיד בעולמו, הרי זה עדיין בגדר עולם, באופן של מדידה והגבלה, שלכן ההקדמה לכל ענינים אלו היא בראשית ברא אלקים, אלקים דייקא, כמארז"ל⁴⁹ שהי' (הקב"ה) מבקש לבראות את העולם במדת הדין, החל מצמצום הראשון, שרק למטה מזה מתחיל כל

44 ראה ירושלמי וב"ר שם.

45 ראה סנהדרין לח, ב.

46 ב"ר פי"ט, ז. וש"נ.

47 שם, ה.

48 שם פי"ג, ח. פרש"י עה"פ.

49 פסיקתא רבתי פרשה מ, ב (וראה

פרש"י שם, א).

40 ראה ספר יצירה פ"א מ"ד.

41 בראשית א, ג.

42 ראה ספר הערכים-חב"ד ערך אור

שנברא ביום ראשון (ח"ג ע' תקיב ואילך).

וש"נ.

43 ראה שמו"ר רפ"ה. מדרש תהלים

כו, א. ירושלמי ברכות פ"ח ה"ו. ב"ר פי"ג, ו.

וביפ"ת שם.

סדר ההשתלשלות ועשר ספירות כו'. ובערך עצמות ומהות, הרי זו ירידה, וירידה שלא בערך, במכ"ש וק"ו מענין הירידה בעולמות גופא, ועאכו"כ בנוגע לירידה שע"י הצמצום, שרק אז הי' הענין דבראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. וכדי שיבוא הענין על תיקונו (ע"ז שהירידה היא צורך עלי'), יש צורך שתהי' העלי' למעלה יותר מתחלת הירידה שע"י הצמצום, שמתחיל מענין הספירות כפי שהם לפני הצמצום, ושם גופא — בחי' מלכות שבמלכות (כמבואר בלקו"ת⁵⁰ ובארוכה בכמה דרושי חסידות⁵¹, מיוסד על כתבי האריז"ל⁵²). וענין זה נעשה ע"ז שאדם עלי' בראתי, בגימטריא תרי"ג, היינו, איש ישראל שלומד תורה למטה בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה הימנו, ומקיים מצוות בעניני עוה"ז התחתון, שע"י עבודתו פועל עליוי בכל סדר ההשתלשלות, באופן תולדות פרץ, שפורץ כל הגדרים וההגבלות וההעלמות כו', עד להעלם הכי עליון, למעלה מהצמצום, ששם מגעת דרגת איש ישראל, ולכן, כאשר כל הענינים חוזרים לקדמותן (כלשון הידוע⁵³), מגיע איש ישראל (ע"י עבודתו) ומעורר את התענוג הפנימי, ועד לעצמות ופנימיות התענוג של עצמות ומהות⁵⁴, ומשם נמשכים כל הענינים (שחזרו לקדמותן) עד לעוה"ז התחתון, לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁵⁵.

ועד"ז גם בנוגע לאדם, שאע"פ שכאשר אדם עלי' בראתי, בהיותו במעמד ומצב דיצירך בגן עדן מקדם⁵⁶, הנה גם נפשו הבהמית היתה בדרגא ומעלה נעלית ביותר [שהרי בחמשה-ששה ימים הראשונים (רובו של יום ששי) הי' נחש הקדמוני שמש גדול (כדאיתא בגמרא בסנהדרין⁵⁷), ורק לאח"ז הי' הענין שנשתנה כו'], ועד שגם גופו, עפר מן האדמה⁵⁸, הי' יציר כפיו של הקב"ה⁵⁹, ועד שאפילו עקבו של אדה"ר הי' מכהה גלגל חמה⁶⁰, מ"מ נאמר אדם עלי' בראתי, בגימטריא תרי"ג, היינו, שתכלית בריאתו היא בשביל קיום תרי"ג מצוות, שזהו כללות הענין

50 בחוקתי נא, ד ואילך.
 51 ראה המשך תרס"ו ע' רכא; ע' רמה.
 ובכ"מ.
 52 ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי
 אבי"ע) פ"א.
 53 ראה פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א
 ואילך. תניא אגה"ק סיד"ד. ובכ"מ. וראה
 סידור עם דא"ח רמו, א ואילך.
 54 ראה סידור עם דא"ח שם.
 55 ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז.
 ב"ר ספ"ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.
 ובכ"מ.
 56 נוסח ברכות נישואין.
 57 נט, ב.
 58 שם ב, ז.
 59 ראה ב"ר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא
 (ב).
 60 ראה ויק"ר פ"כ, ב. זהר ח"א קמב, ב.
 רסו, סע"ב. ח"ג פג, ב. שו, ב. תקו"ז
 בהקדמה (י, ב).

דלעבדה ולשמרה (כולל גם העבודה עם נפשו הבהמית), כיון שדוקא ע"י העבודה (בג"ע) מגיע לעילוי גדול יותר, ועי"ז נעשית בדרך ממילא גם העלי' בכל העולם כולו.

ד) ולהבין כיצד קשור כהנ"ל עם איש ישראל דוקא, הרי זה יובן ממה שאמרו רז"ל⁶¹ ישראל עלו במחשבה, והיינו, שנוסף לכך שהמשכתם בסדר ההשתלשלות ע"י עשרה מאמרות היתה ע"י המאמר נעשה אדם⁶² (שהוא אחד מעשרה המאמרות), הנה עוד לפני"ז (קודם המאמר נעשה אדם) ישנו הענין שעלו במחשבה, שמעלה זו היא בדוגמת המעלה של מחשבה לגבי דיבור, ובמחשבה גופא הרי זה באופן שעלו במחשבה, היינו, בענין ודרגא היותר נעלה שיש במחשבה⁶³. ונוסף לכך שישראל עלו במחשבה, שזהו כפי שהנשמות שייכים כבר לענין וגדר של עלי' ומחשבה, יש גם דרגת הנשמה כפי שהיא מושרשת ומאוחדת עם מהותו ועצמותו ית', כמ"ש רבינו הזקן בספר תניא קדישא⁶⁴ שנפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל⁶⁵ (ומוסיף) ממש, והיינו, שהוא חלק מן העצם, חלק מעצמות ומהות, והעצם, כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו (כתורת הבעש"ט⁶⁶). ואע"פ שממשיך לבאר שכמו שהבן נמשך ממוח האב, כך כביכול נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית' כו', הרי ענין זה גופא נמשך מזה שהבן קשור עם העצמות של האב, שלכן יכול להיות כח הבן יפה מכח האב⁶⁷, כיון שנמצא בדרגא שלמעלה מהחכמה והרצון של האב, ויכול ליקח משם באופן שיומשך אצלו בכחות הפנימיים, ועל ידם גם בכחות החיצוניים, ועד לג' הלבושים מחשבה דיבור ומעשה. ועד"ז בנוגע לנפש השנית שבישראל, שעל ידה נמשך ובא חלק אלקה ממעל ממש למטה בעוה"ז התחתון, נשמה בגוף, כמבואר בתניא בהמשך ובביאור הענין שנפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש: כמ"ש⁶⁸ ופח באפיו נשמת חיים, ומאן דנפח מתוכי נפח⁶⁸, פי' מתוכיותו ומפנימיותו (ועד לעצמותו ומהותו), שזהו עצם הנפש ופנימיות הנפש, ונמשך גם בחיצוניות הנפש [כולל גם הענין דבכל לבבך,

67) ראה שבועות מח, סע"א. חולין מט,

סע"ב. סג, רע"א. וראה סה"מ תרנ"ז ע' רסט

ואילך. אגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ד ע' תה.

68) ראה "מראה מקומות, הגהות והערות

קצרות" לתניא שם. וש"נ.

61) ב"ר פ"א, ד. ועוד.

62) שם א, כו.

63) ראה לקו"ת שה"ש יט, ב.

64) רפ"ב.

65) איוב לא, ב.

66) כתר שם טוב סימן קיא". הוספות

סימן רכו. וש"נ.

בשני יצריך⁶⁹, שנמשך בשוה גם ביצר השני, עד ששניהם נכללים באותה התיבה (לבבך), כידוע שזה מורה שנעשים ענין אחד⁷⁰, ותודר את כל הכחות והלבושים שלו, עד ללבוש התחתון, שהוא כח העשי, ועד שגם בעשי' שלו (בדבר הנפרד שבו מתלבש כח העשי' שלו) ניכר שזוהי עשי' של איש ישראל שהוא חלק אלקה ממעל ממש. ועוד זאת שגם מצד הגוף הרי הוא יציר כפיו של הקב"ה, שהרי על כל בני נאמר⁷¹ אתם קרויין אדם, בדוגמא ומאותו טעם עצמו שאדה"ר נקרא אדם, ע"ש אדמה לעליון⁷².

ועפ"ז מובן כיצד יכול איש ישראל לפעול בעולם, כיון שכל המדידות והגבלות שבעולם אינם תופסים מקום כלל לגבי העצם והפנימיות שלו, שהיא עצמות ומהות כו'. ולכן, כשם שבנוגע לעצמות ומהות, פנימיות התענוג שלמעלה, ואפילו דרגות שלמטה מזה, לא שייך לומר שהצמצום מעלים או מסתיר שם ח"ו, כך גם לגבי אמיתית ענינו של איש ישראל, אין דבר שיכול להסתיר ולהעלים, והרשות והיכולת ניתנה כו'⁷³, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו. והרי הרצון של איש ישראל הוא תמיד בשלימות, ואפילו במעמד ומצב איזה שיהי' כו' הרי זה באופן שהיתה באמנה אתו ית'⁷⁴, וכפס"ד ברור ברמב"ם⁷⁵ שאמיתית רצונו לקיים רצונו של הקב"ה, ועד שמקיים זאת בתור חלק מן העצם שתופס בכולו, כפי שנמשך ומתלבש בגופו. ולכן, כאשר פועל בעצמו לעמוד במעמדו ומצבו הכי נעלה, שאז ניכר בגופו שהוא יציר כפיו של הקב"ה, ובאופן שגם גופו ונפשו הבהמית ויצרו השני כפי שנמצאים למטה הם במעמד ומצב שחודרת אותם נפשו האלקית, עד לפנימיות ועצם הנפש — אזי יכול לפעול בכל העולם כולו, אפילו לאחרי שהעולם הוא לאחרי הענין שאירע בסוף יום הששי, כיון שבריאת גופו ע"י הקב"ה (ויצר הוי' אלקים את האדם עפר מן האדמה⁷⁶) היתה באופן שממקום כפרתו נברא (כדאיתא במדרש⁷⁶ שהובא ברמב"ם הלכות בית הבחירה בתחילתו⁷⁷), והרי כבר מזמן נתכפר ענין זה כו'.

ה) **אך** עדיין צריך לבאר מהו הענין שעל ידו (דורך וואָס) פועלים בני"ה כהנ"ל בעולם. ובהקדים, שהפעולה שצריכים לפעול בעולם היא

73 ראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ה.

74 ראה תניא ספכ"ד.

75 ספ"ב מהל' גירושין.

76 ב"ר פי"ד, ח.

77 פ"ב ה"ב.

69 ואתחנן ו, ה. משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ.

70 ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. וש"נ.

71 יבמות סא, א. ועוד.

72 עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב

סל"ג. של"ה כ, ב. רסח, ב. שא, ב. ועוד.

להראות ולגלות את האור בעולם גופא, ובאופן שהאור יראה ויגלה את אמיתית ענין העולם. והרי העולם מצד עצמו, אפילו כפי שעל מילואו נברא, ואפילו בגן עדן, ואפילו ביום ראשון, כיון שזהו רק כפי שברא אלקים, הנה האור שבו אינו האור כפי שהבדילו לעצמו, ועאכו"כ שאינו האור — שנקרא גם בשם "שם"⁷⁸ — כפי שהוא לפני שנאצל העולם שהי' הוא ושמו בלבד. ולכן, יש צורך בפעולה של אור שתיעשה ע"י מציאות כזו שגם בה הי' אותו הענין⁷⁹, וגם עכשיו ה"ה קשורה עדיין עם עצמותו ומהותו ית'. וזוהי פעולתו של איש ישראל בקיום התומ"צ (ישראל ותורה), שבשניהם ישנו ענין האור, נר הוי' נשמת אדם⁸⁰, ונר מצוה ותורה אור⁸¹, ושניהם קשורים עם עצמותו ית', הן נר הוי' נשמת אדם, שהיא חלק אלקה ממעל ממש, והן נר מצוה ותורה אור, שהרי אורייתא וקוב"ה כולא חד⁸², וכן המצוות שבהן מתגלה רצון העליון בגלוי ובבירור, ועד שנעשים תשמישי קדושה וכלי לקדושה, ועד לענין דמצוה מלשון צוותא וחיבור⁸³. ולכן עי"ז פועלים ומגלים בעולם כולו את המטרה ותכלית השלימות שלו, ולא רק המטרה שבשבילה נברא העולם, אלא שבעולם גופא מגלים איך שהוא למעלה מהעולם, והיינו, שאע"פ שנשארים בשלימות כל המדידות וההגבלות שבעולם [כל אריכות סדר ההשתלשלות בכל ג' הענינים דעולם (מקום) שנה (זמן) ונפש⁸⁴ שעליהם הושתת כל ספר יצירה⁸⁵, לפי שעליהם נקבע כל סדר ההשתלשלות, אפילו עולמות הכי עליונים, עד לבי"ע הכלליים], החל מההגבלה דששה ימים כו' [ועד שגם התומ"צ שמקיימים בעולם הם במדידה והגבלה — תרי"ג מצוות, שאופן קיומם נתבאר ע"י השקו"ט בתושבע"פ, עד לכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש⁸⁶ (או להסביר כו')], שכל זה מיוסד על תושב"כ שיש בה ההגבלה דאותיות שבכתב ועד למעלה יותר — אותיות החקיקה], הנה ע"י פעולת כל אחד מישראל וכל בני"י מגלים בעולם [אפילו כפי שהוא בתכלית העילוי, בגן עדן,

83 לקו"ת בחקותי מה, ג.
84 ראה ספר יצירה פ"ג מ"ג ואילך.
85 ראה ראב"ד בהקדמה לספר יצירה (ד"ה אדני — ב, ג); פ"א מ"ב. אוה"ת יתרו ע' תתטז. סה"מ תרכ"ח ע' רכז.
86 ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. לקו"ש ח"ט ע' 252. וש"נ.

78 ראה לקו"ת בהר מא, ג. המשך
תער"ב פש"ו (ח"ד ע' תתנב).
79 = ענין של ירידה למטה ע"י צמצום כו', ואעפ"כ, הנה גם עכשיו כו'.
80 משלי כ, כז.
81 שם ו, כג.
82 תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה זהר ח"א כו', א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו בתחלתו. לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.

בהתחלת יום ראשון, עוד קודם המאמר הראשון, אבל זהו כבר לאחרי שבראשית ברא אלקים, שהו"ע הצמצום] — ועי"ז פועלים שנעשה מציאות חדשה לגמרי — שרואים בגילוי לעיני בשר שכל מציאותו היא עצמות ומהות, אין עוד מלבדו⁸⁷.

(ו) **וזהו** זה היום תחלת מעשיך כו' כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, שע"י עבודת ישראל פועלים הענין ד"זה היום", היינו, שהיום, שכולל גם יום ראשון, יהי' באופן ד"זה", שיכולים להראות באצבע הגשמית ולומר זה⁸⁸, כיון שבו מאיר (שאו הוא "היום", מלשון אור) המציאות האמיתית — עצמות ומהות, כאמור לעיל שאין עוד.

(ז) **וענין** זה פועלים כבר בערב ר"ה (שאו מסיימים את החשבון של כל השנה שעברה), כפס"ד הטור⁸⁹ הלכות ר"ה בתחלתו ע"פ מ"ש במדרש⁹⁰ עה"פ⁹¹ כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו גו', איזו אומה כאומה זו (גוי אחד בארץ⁹²) שיודעת אופי' של אלקי', פי' מנהגיו ודיניו, שמנהגו של עולם, אדם שיש לו דין לובש כו' לפי שאינו יודע איך יצא דינו, אבל ישראל אינן כן, לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחין שערן⁹³ ומחתכין צפרניהם וכו', לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס. והיינו, שכבר בערב ר"ה, עוד לפני שמתחיל יום הדין, יודעת אומה זו אופי' של אלקי', שכל מה שישנו ענין של דין, ועד שנקרא דינא רבא⁹⁴, הרי זה בבחי' נורא עלילה על בני אדם⁹⁵, שזהו רק כדי שתתגלה המעלה שנעשית ע"י אישור לאחרי הקס"ד כו', ויודעים שזוכין בדין, כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, שבנ"י עשו את כל הענינים שבתורה ומצוותי' בשנה שעברה, ובאופן שלא התחשבו עם החושך הכפול והמכופל של הגלות, והיינו, שאע"פ שהחושך יכסה ארץ וערפל לאומים⁹⁶, לא התפעלו מזה, ולכל בני' ה' אור במושבותם⁹⁷, לפי שאוחזים בנר מצוה ותורה אור, ומאיר אצלם נר הוי' נשמת אדם, ועי"ז

(87) ואתחנן ד, לה.

(88) ראה תענית בסופה ובפרש"י שם.

פרש"י בשלח טו, ב.

(89) או"ח סתקפ"א.

(90) ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג. ילקוט

שמעוני ואתחנן רמז תתכה. תהלים רמז

תתפח.

(91) ואתחנן ד, ז.

(92) שמואל"ב ז, כג. דברי הימים"א יז,

כא.

(93) כ"ה הגירסא בילקוט שמעוני שם.

ספר המנהיג הלכות ראש השנה ס"א. ראבי"ה

סתקכ"ט. הובא בהגהות מיימוניות הל' שופר

פ"א אות א.

(94) ראה תרגום לאיוב ב, א.

(95) תהלים טו, ה. תנחומא וישב ד.

(96) ישעי' ס, ב.

(97) לשון הכתוב — בא י, כג.

מגלים למטה בפועל שאין עוד, אלא הכל הוא עצמות ומהות, ולכן זוכין בדין, להכתב ולהחתם מיד בר"ה (לאלתר) בספרן של צדיקים גמורים⁹⁸, כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה. וכל כך בטוחים בזה, עד שכבר בערב ר"ה מתכוננים ועומדים במעמד ומצב שמראה זאת באופן גלוי לעיני כל, עד שניכר בגוף, וכו גופא — גם בשערות וצפרניים (מגלחין שערן ומחתכין צפרניהם), שזהו הדבר הכי אחרון והכי טפל בגוף, ועד גם בנוגע ללבושים (לובשים לבנים), שכל אלו הם ענינים שנראים ע"י העולם כולו, כך, שהעולם כולו רואה את מעלת בניי, ועי"ז נעשית אח"כ גם הנהגת כל העולם כפי רצונם של בניי, ועד כפי שיהי בקרוב ממש בביאת משיח צדקנו, שיקויים היעוד והלכו גוים לאורך⁹⁹, כיון שכל עמי הארץ יראו שבנ"י (אלה תולדות פרץ) פרצו את כל המדידות וההגבלות, ופעלו למטה שבכל המציאות כולה יראו שהוי' אחד ושמו אחד¹⁰⁰, כפי שאני נכתב כך אני נקרא¹⁰¹, עי"ז שהכתירו את הקב"ה (כבר בערב ר"ה ועאכו"כ) בר"ה, והמשיכו את מלכותו באופן שוהיתה לה' המלוכה²⁷, עד שידע כל פעול כי אתה פעלתו (כנ"ל ס"ב). וענין זה מתגלה אח"כ בחג הסוכות, זמן שמחתנו, כמ"ש¹⁰² בכסה ליום חגנו, שהענינים שהם באופן דבכסה בר"ה, שהחודש מתכסה בו¹⁰³, מתגלים בחג הסוכות. ובשנה זו הרי זה באופן שבבוא כל ישראל גו' (לביהמ"ק) תקרא את התורה גו' נגד כל ישראל גו' הקהל את העם האנשים והנשים והטף¹⁰⁴, באופן ששומע מפי הגבורה¹⁰⁵, ע"י קריאת המלך, דא מלכא משיחא, במהרה בימינו ממש.



102) תהלים פא, ד. וראה לקו"ת ר"ה נד,
ד. סידור עם דא"ח רלה, ב. ובכ"מ.
103) ר"ה ח, א.
104) וילך לא, יא-יב.
105) ראה רמב"ם סוף הל' חגיגה.

98) ראה ר"ה טז, ב.
99) ישעי' שם, ג.
100) זכרי' יד, ט.
101) פסחים נ, א.

הוספה



ב"ה. ט"ו אלול תשט"ו
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום השמיני לחדש הרחמים, בו כותב ע"ד האפשריות השונות להיות ש"ץ בביהכ"י חב"ד בימי רצון הבע"ל, ברי"ה וביוהכ"פ הבע"ל. והנה בכגון דא, עניינים התלויים בצבור ושביעת רצון שלהם, אשר כמה דרגות בכגון דא, עליו להתייעץ עם אנ"ש הנמצאים על אתר ויודעים פנימיות הדברים, ויצליחו השי"ת שישתדר הענין באופן הכי טוב.

בטח שמע ע"ד הוראת כמה גדולים ובדורנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע – לעבור על הפיוטים הבלתי רגילים כ"כ ואפילו על הרגילים ואפילו על התפלות, עכ"פ פירוש המלות כפשוטם, איזה ימים לפני ר"ה ויוה"כ, כל אחד השייך לו, ונוהג זה חל גם על אלו שנדמה להם שזוכרים בטוב כל הנ"ל מהשנים שעברו, וכמובן גם מדיוק לשון רז"ל תפלתו **שגורה** בפיו, מובן שכל זה הוא נוסף על הבקיאיות בעניני ודיני התפלה התלויים בהעובר לפני התיבה ובפרט שבשעת מעשה אין הזמן גרמא לשאול ועאכו"כ לעיין בספרים. בטח שומר שלשת השיעורים השוים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר בחומש תהלים ותניא הידועים.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.
בברכה.



הוראת כמה גדולים . . כ"ק מו"ח אדמו"ר . . לעבור על הפיוטים כו': ראה אוצר מנהגי חב"ד תשרי ע' נח ואילך. וש"נ. וראה גם אג"ק ח"י"ג אגרת ד'תרדע, ובהנסמן בהערות שם. ובכ"מ. מדיוק לשון רז"ל תפלתו שגורה בפיו: ראה ברכות לד, ב (במשנה).

ב

בי"ה. כ"ה אלול תשי"ד
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר עובדי' שי שו"ב

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש ממנו עיי' הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר בן ציון שי שם טוב שדי"ר וכן מכתבו מא' דסליחות. ומה שכתב שאפשר שאם הי' ב... ציור אחר של אנ"ש או אפשר אם הי' שם ישיבה הי' באופן אחר, הרי אנו חיילים – סאָלדאַטען – של הקב"ה, אשר עלינו למלאות רצונו במקום ששולח הוא את כל אחד ואחד מאתנו במקום פלוני וזמן פלוני, ובמילא אין מקום למחשבות וחשבונות שאפשר שבאם הי' באופן אחר היו תוצאות אחרות, כיון שמה' מצעדי גבר כוננו בזמן מיוחד זה דוקא. וכבר הבטיחו חז"ל שכאשר הקב"ה תובע עבודה – נותן ג"כ הכחות שתבוא העבודה בפועל.

נהניתי ממ"ש אודות לימוד התניא וקביעות אמירת חסידות באיזה מהבתי כנסיות. ובודאי יש לעשות זה. ואפילו אם מתחלה הוא רק מאמרים קצרים מפני שהזמן קצר, הרי ידוע שאפילו מלה אחת חי' – אַ לעבעדיקער וואָרט – קען אויפּטאָן אַ וועלט, ועל אחת כמה וכמה מאמר שלם.

זוגתו תחי' בטח ממלאה הוראת הרופא שמבקרת אצלו. והשי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחוי"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה הנה יכתבו ויחתמו לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה – המחכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

נ.ב. שני הפ"נ נתקבלו.



ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (שטראַקס, תשע"ט).

מוה"ר עובדי' שי שו"ב: שטראַקס, לונדון.

שמה' מצעדי גבר כוננו: תהלים לז, כג. וראה "היום יום" י תמוז; ג אלול; יד חשוון.

הבטיחו חז"ל שכאשר הקב"ה תובע... נותן ג"כ הכחות: ראה כתובות סז, רע"א. ע"ז ג, סע"א.

במדב"ר פ"ב, ג. תחומא נשא יא.

לעילוי נשמות

הרה"ח עוסק בצ"צ וכו'

ר' **מרדכי אהרן חיים** ז"ל

בהרה"ח וכו' ר' **אליעזר** ז"ל

אבערלאנדער

נפטר כ"ט אלול, ה'תש"ע

ת. נ. צ. ב. ה.



נדפס על ידי ולזכות משפחתו שיחיו